

ใบความรู้ เรื่อง นกกระจาบ

“บ้านคือ วิมานของคน ถึงแม้ยากจน
ก็ต้องดิ้นรน อย่างจนปัญญา หาบ้านสักหลัง
ที่พอประทังชีวา ให้สนิทในนิทรา ให้ตื่นมามองโลกชื่นใจ”

ตอนหนึ่งจากเพลง บ้านของเรา

คนมีบ้านเป็นที่อยู่อาศัย หลับนอน ไม่ว่าบ้านจะเป็นเช่นไร
เล็ก แคบ ใหญ่โต โก้หรู แต่นั่นก็คือบ้าน คือ “วิมานของเรา”

นกสัตว์โลกผู้น่ารัก ทั้งนกยักษ์ นกใหญ่ นกเล็ก ก็มีรังเป็น “บ้าน”
ของมันเช่นเดียวกัน

ในบรรดา “บ้าน” หรือรังของนก นกกระจาบจะสร้างรัง
ได้อย่างน่าสนใจที่สุด

นกกระจาบรูปร่างคล้ายนกกระจอก ตัวผู้มีสีสดใสมากกว่าตัวเมีย
โดยเฉพาะในช่วงฤดูผสมพันธุ์ ตัวผู้จะเริ่มเลือกพื้นที่สร้างรัง
โดยมากมักเป็นบริเวณปลายกิ่งไม้ ทั้งต้นมะขามเทศ มะพร้าว
ต้นตาล ฯลฯ

รังที่สร้างขึ้น เป็นรูปโดม มีทางเข้าด้านหนึ่งนั้น สวยงามมาก
และเป็นงานละเอียด ประณีต และมั่นคง ต้องอาศัยความเพียรพยายาม
เมื่อสร้างเสร็จตัวผู้จะเรียกนกกระจาบตัวเมีย เข้าไปสำรวจรัง หากตัวเมีย

ไม่พอใจ “บ้าน” นั้น ตัวผู้จะอุทิศสาหัสสร้างรังให้ใหญ่ขึ้น ถ้าตัวเมียพอใจ ก็จะเข้าไปอยู่ร่วมกันใน “บ้าน” และช่วยสร้างรังเสริมต่อเป็นท่อยาวลงมา

คนบางคนแอบเก็บรังนกกระจาบบางไปขายเป็นของประดับบ้าน หรืออาคาร ด้วยเห็นเป็นของแปลกและสวยงาม ตามที่บทดอกสร้อย นกกระจาบ ซึ่งนายทวด เปรียญ ได้พรรณนาไว้ ดังนี้

รื่องลำนาคุ่มโปง

นกเอี้ยงนกกระจาบ	เห็นใบพงคงคาบค้อยเพียรขน
มาสอดสอยด้วยจะงอยปากของตน	ราวกับคนช่างพินิจคิดทำรัง
ช่างละเอียดเสียดสลักออกซับซ้อน	อยู่พักร้อนนอนร่มได้สมหวัง
มั่นทำการหมั่นพินิจคิดระวัง	ให้ได้ดังนกกระจาบไม่หยาบเอย

บทดอกสร้อยนี้น่าจะสะท้อนใจให้คนผู้อ่านเห็นตัวอย่างของนก แม้ตัวเล็กแต่มีความเพียร เป็นนักประดิษฐ์ชั้นยอด ฝีมือละเอียด ประณีต สร้าง “บ้าน” อันเกิดจากความรักอันบริสุทธิ์ ได้แข็งแรง มั่นคง สมกับความเหนียวยาก

ถ้าคิดได้ดังนี้ จะได้ไม่ขโมยเก็บรังของมัน เป็นผลให้ประชากร นกกระจาบลดจำนวนลงอย่างน่าใจหาย

นกกระจาบบัวเขียว

โครงการสื่อ ๖๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี